A PAGE FROM THE LIFE OF BISHOP CALIST IALOMIȚEANU OF ARGEȘ (1912-1917)

Claudiu Cotan
Assoc. Prof., PhD, "Ovidius" University of Constanța

Abstract: Few pages were written on the activity of bishop Calist Ialomiteanul, although his activity as hierarch had many brilliant moments of involvement and good pastoral service of the priests in his eparchy, as well as support granted to the faithful in distress and hard trials. Having been parish priest, Constantin-Calist understood the hardships that the clergy were faced with in the pastoral activity in their parishes. Rev. Constantin served for a few years in Delea Noua parish of Bucharest, together with his family, where he succeeded in renovating rather hard the church and the old people's home that sheltered a few poor women that could find the peace and help needed here. He served at this parish with much devotion, having been a servant priest with much love for his faithful. After the death of his wife he was ordained hierarch, but he continued for a time to be the parish priest of the church of Bucharest too. The moment he became bishop of Arges he continued the beautiful activity of spiritual shepherd. His pastoral service in the Eparchy of Arges was marked by dramatic events during the Balkan Wars and the First World War. His great desire was to raise an orphanage, but he could not finish it, because he passed away much too soon, in 1917. I tried in the present study to identify a few aspects in the life of this bishop less known by those fond of the history of our Church.

Keywords: bishop, World War I, priest, Bucharest, Orthodox Church

Episcopul Calist Ialomiţeanu a fost unul dintre ierarhii despre care s-au scris puţine pagini, deşi, în activitatea sa ca preot şi arhiereu, a avut o serie de realizări pastorale importante. A fost unul dintre ierarhii promovaţi din rândul preoţilor de mir rămaşi văduvi, cunoscător astfel al vieţii parohiale. Alături de familia sa a slujit câţiva ani ca preot în parohia Delea Nouă din Bucureşti, unde a reuşit să refacă biserica şi Azilul „Calist" ce se găsea în prejma sfântului locaş. După moartea soţiei a fost hirotonit arhiereu, apoi numit episcop la Argeş, unde a continuat frumoasa sa activitate de păstor duhovnicesc şi ocrotitor al celor nevoiaşi. Dorinţa sa cea mai mare a fost să ridice un orfelinat în Curtea de Argeş, pe care însă nu l-a văzut terminat, plecând la Domnul mult prea devreme, în anul 1917, când ţara noastră trecea prin grelele încercări ale Primului Război Mondial.

Constantin I. Ialomiţeanul, viitorul episcop Calist, s-a născut la 1 octombrie 1860, într-o familie de creştini ortodocşi din preajma bisericii Delea Nouă din Bucureşti. A urmat şcoala primară în cartier şi cursul seminarial secundar. La terminarea cursurilor teologice, în 1879, a fost numit învăţător în comuna Obileştii-Vechi din Ilfov, unde a rămas până în 1882, când s-a căsătorit şi a fost hirotonit diacon pe seama bisericii cu Sfinţi (Sibile) din Bucureşti. Totodată, a reuşit să urmeze şi cursurile superioare ale Seminarului „Nifon Mitropolitul" din Bucureşti, unde a activat timp de cinci ani ca secretar şcolar. Cu rezultate deosebite, a absolvit în 1889 cursurile Facultăţii de Teologie, iar titlul de licenţiat l-a dobândit câţiva ani mai târziu, în 1896. În perioada studenţiei a fost şi director al Cancelariei Episcopiei Huşilor. Prin concurs a fost numit profesor de Religie la Gimnaziul din Călăraşi, unde a funcţionat doar un an, în

BDD-A23128 © 2016 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 17:00:28 UTC)

1890 fiind transferat la Gimnaziul din Giurgiu. A activat ca profesor şi la Liceul Matei Basarab din Bucureşti, pe atunci una dintre cele mai cunoscute şcoli bucureştene[1].

La 21 noiembrie 1891, a fost hirotonit preot pe seama bisericii Delea Nouă, hirotonia fiind săvârşită de mitropolitul primat Iosif Gheorghian, în Catedrala Mitropoliei[2]. În anul următor a fost numit paroh al bisericii, calitate în care a rămas până la 24 mai 1899, când a fost ales de Sfântul Sinod arhiereu cu titulatura de Botoşăneanul, locotenent de mitropolit la Mitropolia Moldovei şi Sucevei. Hirotonia a fost săvârşită la 4 iulie acelaşi an, la Iaşi, de către mitropolitul Iosif Naniescu, episcopul Silvestru al Huşilor şi arhiereii Nifon Ploieşteanul şi Conon Băcăoanul, viitorul mitropolit primat. Amintim însă că mai întâi fusese călugărit la Mânăstirea Cernica, primind numele de Calist, în amintirea ctitorului bisericii Delea Nouă, unde a continuat să fie paroh şi după hirotonia sa ca episcop. La această biserică, la sfârşitul anului 1900, Calist Botoşăneanul l-a hirotonit ca preot pe diaconul Ion Cătană, care slujise la biserica Popa-Chiţu, iar în locul părintelui Marin Rădulescu a fost numit preot Nicolae Dumitrescu, care slujise mai înainte la bisericile Sărindar, Popa Tatu şi Precupeţii-Vechi. Astfel, a rânduit preoţi care să-i continue activitatea pastorală rodnică pe care o începuse la Delea Nouă cu opt ani în urmă.

Ca arhiereu a participat la numeroase slujbe de sfinţiri de biserici, locaşuri sfinte refăcute prin strădania preoţilor şi credincioşilor bucureşteni. Aşa a fost cazul bisericii Sfântul Silvestru din Bucureşti restaurată şi resfiinţită la 30 septembrie 1907, unde arhiereul Calist a participat ca delegat al mitropolitului primat Iosif Gheorghian. Deoarece o perioadă îndelungată a fost şi profesor, în anul 1911, Sfântul Sinod l-a numit inspector al şcolilor teologice din ţară, activitate pe care a îndeplinit-o puţin timp.

După moartea episcopului Gherasim Timuş al Argeşului, Colegiul Electoral s-a întrunit pentru alegerea unui nou episcop. La 4 februarie 1912, au avut loc alegeri pentru scaunele episcopale de la Argeş şi Roman. În urma alegerilor, Calist Botoşăneanu a fost numit episcop al Argeşului cu 203 voturi, iar Teodosie Piteşteanul a fost desemnat episcop al Romanului cu 162 de voturi[3]. În ziua 11 februarie 1912, episcopul Calist a fost investit de regele Carol: *„Cunosc înaltele tale însuşiri şi râvna cei ai închinat în folosul sfintei biserici. Sunt dar sigur că Prea Sfinţia Ta vei fi deapururea condus de simţimântul de dreptate şi blândeţe. Nu poţi avea o satisfacţie mai mare de cât aceia de a cârmui tocmai o eparhie, unde de veacuri este o mânăstire, al cărei nume a trecut departe peste hotarele noastre. Sunt mândru că acest sfânt locaş, în parte dărâmat de foc şi de cutremure s-a putut înălţa sub domnia mea, în vechea sa strălucire ca un falnic odor strămoşesc, vrednic de a fi păstrat şi cinstit din generaţie în generaţie, drept semn neperitor al evlaviei blândului Neagoe Basarab şi ca o amintire vădită a întemeerii Regatului.*

Regina şi eu îl înconjur cu o nemărginită dragoste şi nădăjduim că, atunci când noi nu vom mai fi în mijlocul vostru, urmaşii noştri se vor îndrepta cu drag către acest sfânt locaş basarabesc, ca spre simbolul de unire între slava străbunilor şi renaşterea naţională, amintindu-şi de cei ce au iubit România din adâncul inimii lor”[4].

Arhiereul Calist a fost, pentru o scurtă perioadă (1911-1912), episcop-locotenent la Roman şi s-a implicat în sprijinirea sinistraţilor inundaţiilor din anul 1911, ce au afectat pe locuitorii din preajma Siretului. La Argeş a continuat remarcabilele realizări ale înaintaşului

[1] Claudiu Cotan, *Biserica Ortodoxă Română în timpul Primului Război Mondial*, Edit. Universitară, Bucureşti, 2015, pp. 87-89.
[2] Arhiva Parohiei Delea Nouă-Bucureşti, Dosar Corespondenţă/1899.
[3] G., „Alegerea, întărirea şi învestirea noilor P. S. Episcopi de Argeş şi Roman”, în *Biserica Ortodoxă Română*, Anul XXXV (1911-1912), 11, p. 1201-1217; C. A. P., „Alegerea, învestirea şi instalarea noului Episcop al Eparhiei Argeş, P. S. S. D. D. Calist Ialomiţeanu”, în *Calea Vieţei*, Anul IX (1912), nr. 2, pp. 33- 45.
[4] ***, „Oraţiune funebră”, în *Biserica Ortodoxă Română*, Anul XXXVIII (1914-1915), nr. 7, pp. 681-685.

BDD-A23128 © 2016 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 17:00:28 UTC)

său, cu toate că asupra românilor s-au abătut grelele încercări ale războaielor balcanice şi cele ale Primului Război Mondial.

La 26 februarie 1914, episcopul Calist Ialomiţeanu a adresat ministrului Cultelor şi Instrucţiunii Publice o interpelare cu privire la insuficienta salarizare a preoţilor şi cântăreţilor bisericeşti de la oraşe şi sate. În această interpelare, episcopul Argeşului milita pentru îmbunătăţirea stării materiale a clerului. La cuvântul episcopului a răspuns ministrul Cultelor I. G. Duca, care a recunoscut că era necesară o mai bună salarizare a preoţilor, pe care spera să o îndeplinească în scurt timp[5]. Calist cunoştea viaţa dificilă pe care o avea clerul de mir care de multe ori nu-şi primea salariile din pricina sărăciei credincioşilor.

În timpul păstoririi sale la Argeş s-au refăcut o serie de biserici precum biserica „Adormirea Maicii Domnului" din Parohia Lăzăreşti, judeţul Olt, a cărei pictură a fost restaurată între anii 1911-1913. La Mănăstirea Robaia din judeţul Argeş, în anul 1901, s-a repictat amvonul, iar restul în anul 1914, în timpul păstoririi episcopului Calist Ialomiteanul.

Calist a condus mulţi ani *Societatea clerului român „Ajutorul"*, unde s-a implicat activ pentru sprijinirea clericilor aflaţi în dificultate. A reuşit să reorganizeze *Societatea „Frăţia"* a clerului din Eparhia Argeşului. Într-un document aflat în Arhiva Sfântului Sinod, ce prezintă ultimele zile din viaţa acestui episcop, găsim o serie de date despre viaţa şi activitatea sa: *„... În 1912 este ales episcop la Argeş, în locul răposatului Gherasim Timuş. În scurtul timp de păstorie de acolo, a lucrat fără preget pentru eparhia sa. I se datoreşte în primul rând fondarea şi clădirea, însă neterminată, a unui mare orfelinat, care, după actul său testamentar, „va servi ca un focar de lumină şi învăţătură practică de grădinărie şi şcoală de cântări bisericeşti, atât de trebuincioase timpurilor de faţă".*

A desăvârşit apoi şi a îndrumat pe căi sigure societatea preoţilor din Eparhia Argeşului „Frăţia" având sediul în Piteşti, unde are şi un internat pentru elevii de liceu, fii de preoţi, singur în toată ţara în acest fel; acesteia îi lasă prin testament însărcinarea de a duce mai departe opera începută de el, cum şi biblioteca sa din Curtea de Argeş.

A făcut donaţiuni diferitelor societăţi: astfel, Societăţii clerului „Ajutorul" i-a lăsat biblioteca sa din Bucureşti de peste 200 de volume, fondul său ca membru 350 de lei plus încă alţi 200 donaţi separat, din venitul cărora să se preîntâmpine cheltuielile societăţii, şi formând fondul cu denumirea „Fondul Calist Ialomiţeanu". Alte donaţiuni a făcut societăţii pentru învăţătura poporului român şi altele neamintite, căci era un episcop bun şi milostiv dar modest, nefăcând caz de persoana sa şi de faptele sale bune.

Hainele sale arhiereşti şi o preafrumoasă mitră ce i-au rămas, le lasă Episcopiei de la Argeş, spre a fi pomenit de episcopii de pe vremuri. După aceea mai lasă mobilierul, toate obiectele şi vesela de acolo tot episcopiei, pentru nevoile sale.

În 1914, luna martie, urmând unui îndemn pios, de a vedea Locurile Sfinte, pleacă spre Ierusalim şi sărutând ţărâna sfântă călcată de Domnul Hristos, se întoarce pe la Muntele Athos. După o călătorie de trei luni se înapoiază în ţară, povestind toate acestea într-o frumoasă descriere intitulată „Pe urmele Domnului", care se vinde în folosul orfelinatului"[6].

Episcopul Calist al Argeşului a fost un vrednic slujitor şi unul dintre ierarhii cărturari ai Bisericii noastre, un apărător al profesorilor şi preoţilor[7]. În timpul vieţii sale a publicat o serie de lucrări de teologi şi manuale şcolare[8]. A reuşit să colaboreze în editarea unor lucrări

[5] ***, „Interpelare", în *Biserica Ortodoxă Română*, Anul XXXVIII (1914-1915), nr. 1, pp. 48-66.

[6] Arhiva Sfântului Sinod, Dosar nr. 144/1917 - Raportul P. C. Preşedinte al Comitetului Societăţii Clerului Român „Ajutorul", înregistrat la Nr. 368 din 7/20 iunie 1917, relativ la încetarea din viaţă şi înmormântarea P. S. Calist episcopul Argeşului, f. 29, f. v.; f. 30.

[7] Vezi Calist, episcop de Argeş, *În apărarea drepturilor Bisericii şi ale clerului. Interpelare dezvoltată în şedinţa Senatului din 26 febr. 1914*, Piteşti, 1914.

[8] *Nifon Mitropolitul Ungrovlahiei. Viaţa şi activitatea sa (1850-1875)*, Bucureşti, 1896, 83 p.; *Biserica Delea Nouă-Calist*, Bucureşti, 1907, 63 p.; *Notiţe istorice asupra întemeierii suburbiei şi bisericii Delea Nouă-Calist*, Bucureşti, 1903, 23 p.;

BDD-A23128 © 2016 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 17:00:28 UTC)

teologice cu Simion Popescu, fost protopop de Sibiu şi profesor de teologie. Activitatea filantropică a episcopului Calist este de asemenea importantă. Activitatea sa ne este cunoscută şi din participarea în Comisia de strângere a fondurilor pentru ridicarea Catedralei Neamului, înfiinţată în 1900.

Ca episcop eparhiot, Calist a participat la îmormântarea regelui Carol I în Catedrala domnească de la Curtea de Argeş. A fost un bun peilej pentru episcopul Calist de a rosti un frumos necrolog: *„(...) În faţa acestei privelişti, plină de dureri şi de amărăciuni, putea-voi eu, smeritul, în cuvintele mele slabe, să alin durerea şi să îndulcesc amărăciunea?!...*

Iată, jalnică adunare, atâtea daruri, atâtea calităţi, cu cari bunul Dumnezeu încununase pe Regele nostru, pe Conducătorul nostru, pe regele neîntrecut între regi şi pe Părintele nepreţuit al scumpilor săi supuşi. Mare este jalea, mare este prosternarea, întristată este privelişte a, nesfârşite sunt lacrimile şi mulţi şi nenumăraţi sunt ochii din cari, în acest moment, curg şiroaie şi isvoare de lacrimi!...

Iată de ce am zis că, până când a fost în lume, regele Carol lumină a fost lumii, că a fost hărezit de Dumnezeu cu lumină, pricepere şi înţelepciune, asemănându-se între acestea cu marii şi evlavioşii împăraţi ai creştinismului… Dar cu toate acestea, regele Carol nu uită pe Dumnezeu; ca un bun creştin nu se lasă a fi sedus de gloriile şi elogiile ce i se aduceau, de închinăciunile şi prosternările ce i se făceau, căci ştia că toate acestea sunt deşertăciuni, glorii şi elogii vremelnice şi trecătoare (...)”[9].

Perspectiva ocupării judeţului Argeş de către armatele germane a impus, la 20 noiembrie 1916, mutarea obiectelor bisericeşti de valoare şi a sfintelor moaşte la Mănăstirea Antim din Bucureşti, metohul Episcopiei Argeşului. În Arhiva Sfântului Sinod se mai găseşte inventarul acestor obiecte realizat la 17 mai 1917, când au fost readuse la Episcopia de la Curtea de Argeş[10]. Dintre aceste odoare, câteva au fost oprite la Casa Bisericii din Bucureşti, pentru că împrejurările nu permiteau transportarea lor la Argeş[11]. Dacă multe dintre obiectele bisericeşti fuseseră strânse de Al. Tzigara-Samurcaş, la decizia Marelui Stat Major, şi trimise la Moscova, odoarele Episcopiei Argeşului au fost astfel salvate.

Păstorirea lui Calist la Argeş s-a încheiat la 18 mai 1917, când, după o lungă suferinţă contractată în timpul iernii grele din acel an a încetat din viaţă în locuinţa sa din strada Popa Nan din Bucureşti. Se pare că a murit de tuberculoză, din cauza grelelor încercări pe care le-a îndurat în timpul refugiului din faţa armatelor germane. A fost înmormântat la 20 mai în Cimitirul Bellu din Capitală, după ce slujba de înmormântare a fost săvârşită de episcopul Sofronie al Râmnicului şi arhiereii Valerian Râmniceanu şi Meletie Constănţeanu. Bucureştiul era sub ocupaţia germană, iar a doua zi, în Duminica Rusaliilor, episcopul Sofronie a fost arestat din ordinul Comandamentului german, fiind cunoscut ca opozant al ocupanţilor, şi închis la Cercul Militar.

Moartea lui Calist a lăsat Episcopia Argeşului fără episcop titular în momentele cele mai dficile pentru clerul şi credincioşii ortodocşi din România. Gala Galaction, în acel moment director al Casei Bisericii, a participat la înmormântare ca trimis al Ministerului Cultelor şi Instrucţiunii Publice. În memoriile sale, Galaction ne prezintă imaginea

---

Istoricul Societăţii clerului român „Ajutorul” (1877-1907), Bucureşti, 1908, XIV, 160 p.; *În apărarea drepturilor Bisericii şi ale Clerului*, Piteşti, 1914; *Un dar eparhial oferit inundaţiilor din judeţele Roman, Bacău, Tecuci şi Putna*, Bucureşti, 1912; *Oraţiune funebră alcătuită cu prilejul înmormântării M.S. Regelui Carol I al României*, Piteşti, 1914, *Carte pastorală asupra adventiştilor*, Tipografia Transilvania, Piteşti, Bucureşti, 1915; *Pe urmele Domnului şi ale apostolilor*, Bucureşti, 1910, 234 p.; *Flori din grădina unui Păstor*, Bucureşti, 1910, 60 p.; *Istoria sfântă a Vechiului şi Noului Testament* – pentru clasa I-a, 84 p.; *Învăţătura lui Iisus Hristos* – pentru clasa a II-a, 86 p.; *Dogmele Bisericii Ortodoxe* – pentru clasa a III-a, 80 p.; *Morala Creştină* – pentru clasa a IV-a, 94 p.; *Istoria Bisericească* – pentru clasa a V-a, 118 p.; *Istoria Bisericii Române* – pentru clasa a VI-a, 156 p.

[9] ***, „Oraţiune funebră”, în *Biserica Ortodoxă Română*, Anul XXXVIII (1914-1915), nr. 7, pp. 681-685.

[10] Arhiva Sfântului Sinod, Dosar nr. 144/1917, f. 22; f. 33, f. v.

[11] Arhiva Sfântului Sinod, Dosar nr. 144/1917, f. 46, f. v.; f. 53, f. v.

BDD-A23128 © 2016 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 17:00:28 UTC)

episcopului Calist și relațiile nu tocmai cordiale pe care le avusese cu ierarhul Argeșului: *„La ora două după-amiază, sosesc la biserica Delea Nouă, în automobilul Prefecturii poliției....*

La biserică, am ajuns când se citea Sfânta Evanghelie... Președintele de azi al Societăţii clerului mirean a rostit o lungă biografie plină de reflecțiuni religioase. Gerantul ministerului mă trimitea cu autorizația să-l reprezint. Voi vorbi la cimitir”[12].

Câteva date deosebit de importante despre ultimele zile din viaţa ierarhului ne-au fost transmise de raportul înaintat mitropolitului primat Conon Arămescu Donici, de preotul Chiriac G. Bidoianu, paroh al bisericii Silvestru şi preşedintele Societăţii Clerului Român „Ajutorul” şi de preotul Eugeniu I. Bărbulescu, preot ajutător la aceeaşi biserică: *„Joi, 18 mai st.v. 1917, pe la orele 4 seara, s-a stins din viaţă acela ce a păstorit Episcopia de Argeş timp de 5 ani de zile – de la 1912-1917 – D. D. Kalist Ialomiţeanu, în casele sale din Str. Popa-Nan Nr. 91. Vestea morţii sale, ne-a surprins şi ne-a umplut de jale, cu atât mai mult, cu cât cel adormit întru Domnul era un bun şi vrednic ierarh al Bisericii Române, care în timpul scurtei sale păstoriri, pusese multă rânduială şi dase mult îndemn la muncă, în eparhia ce posedă cel mai frumos monument de artă al ţării noastre; tot el începuse lucrări, care astăzi deplâng dispariţia prea timpurie din viaţă, a acelui ce voia cu tot dinandinsul să le dea fiinţă.*

Timpurile de grea cumpănă prin care trece ţara noastră, l-au surprins fără a le termina, iar el moare în vârstă de abia 56 de ani, în puterea bărbăţiei, plâns de toţi păstoriţii săi şi de episcopia văduvită, tocmai în aceste vremuri când Biserica şi ţara mult urgisite aveau nevoia de ierarh, de talia celui dispărut....

Încă de duminică, 14 mai, văzând că era grav bolnav, am cerut ca să-l împărtăşesc cu Sfintele Taine, dar ne-a răspuns că n-a sosit încă vremea, că se simte încă bine. Marţi, 16 mai, a fost împărtăşit de preotul Radu Bârsan de la Biserica Delea Veche. Miercuri, 17 mai, cei din jurul lui, printre care şi preoţi, vorbeau ca să-i facă un Sfânt Maslu, dar nu se puteau învoi asupra zilei, unii zicând Miercuri, alţii Vineri. Atunci el a făcut semn să se apropie cineva şi după o sforţare a zis „azi”. Cu ochii şi urechile vedea şi auzea tot, şi cu mintea înţelegea, dar nu mai putea să exprime decât cu şiroaie de lacrimi şi cu o privire fixă a ochilor săi măriţi de suferinţă.

Cu două zile înainte, îi spusese mamei sale să stea lângă el, „că destul o să fie departe”. De atunci bătrâna îndurerată, sta nemişcată la căpătâiul arhiereschului său fiu, care era sprijinul bătrâneţelor şi suferinţelor ei, nădejdea ei toată! Ca şi Maica Domnului, înecată în lacrimi, aştepta sfârşitul fiului ei iubit, deşi mai înainte, când putea încă vorbi, îi spusese: „Nu te mai tângui maică! O să ai destul timp în urmă să te tângui”.

I s-a făcut Maslul dorit chiar miercuri 17 mai (...) . După aceasta s-a liniştit. În tăcerea mormântală a camerei, numai respiraţia sa mai pâlpâia, ca o luminiţă de la candelă, ce e aproape să se stingă, între suspinele stăpânite ale celor dimprejur.

Joi seara, 18 mai st. v. 1917, pe la orele 4, şi-a dat obştescul sfârşit acela ce în viaţă se numea Kalist Ialomiţeanu, episcop de Argeş. S-a sfârşit aşa uşor… senin… cu ochii pironiţi la sărmana lui mamă, pe care Dumnezeu a pedepsit-o aşa de greu, ca să închidă pleoapele fiului său, de aceea n-o lasă decât în grija lui Dumnezeu! Buletinul medical arată că a murit de tuberculoză, complicată cu uremie (...).

În Sâmbăta Moşilor, 20 mai 1917, ora 1 p.m., s-a hotărât înmormântarea. Din cauza greutăţii de comunicat, şi pentru motivul că a doua zi duminică, era sărbătoare mare, Duminica Rusaliilor şi Sfinţii Împăraţi Constantin şi Elena, şi mulţi preoţi erau ocupaţi cu serviciul la biserică, n-au putut lua parte toţi cei din capitală. Cu toate acestea, din zvonul despre moartea sa, care s-a răspândit cu iuţeala fulgerului, s-a adunat în ziua şi ora indicate o mare mulţime de credincioşi, cum şi destui preoţi”.

[12] Gala Galaction, *Jurnal*, vol. II, Edit. Minerva, Bucureşti, 1977, p. 5.

BDD-A23128 © 2016 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 17:00:28 UTC)

La ceremonia înmormântării au participat trei ierarhi şi mulţi dintre preoţii şi diaconii din Bucureşti: *„După terminarea serviciului funebru, făcut ca pentru preoţii mireni – după voinţa sa, încă fiind în viaţă – cel dintâi a luat cuvântul P. Sf. Sa Arh. Valerian Râmniceanu. Prea Sfinţia Sa a arătat în cuvinte bine simţite, în numele Sfântului Sinod, jalea cea mare ce cuprinde pe toţi, prin moartea neaşteptată a episcopului de Argeş, în aceste vremuri, când se simţea nevoia de el. Aduce laudele fostului membru al Sf. Sinod şi dă arhiereştile şi frăţeştile binecuvântări rămăşiţelor pământeşti ale aceluia ce ocupa cu demnitate un loc în această sfântă instituţie a Bisericii Române şi la episcopia văduvită.*

Ia cuvântul apoi subsemnatul, ca preşedinte al Societăţii Clerului: Am arătat că defunctul episcop a fost membru şi secretar încă de când era diacon şi apoi preşedinte timp de 17 ani, al acestei societăţi. A muncit foarte mult pentru propăşirea acestei instituţii clericale de ajutor, cu toate piedicile ce a întâmpinat din partea multora ridicându-i fondurile de la 20 mii la peste 200.000 lei, şi stăruind împreună cu comitetele de pe vremuri a se ridica un local (...) care lucru s-a şi realizat în timpul său, frumoasa clădire din Bulevardul Carol nr. 77. Pentru munca sa neobosită la această societate, preoţii şi comitetul actual au ţinut să vină in corpore ca să petreacă la locaşul de veci pe unul dintre valoroşii premergători ai societăţii, depunând şi o coroană la sicriul său. În cartea sa intitulată „Istoricul societăţii clerului român Ajutorul” se spune amănunţit toată activitatea sa desfăşurată acolo....

Ca activitate literară, după cum se vede pe coperta din urmă a cărţii amintite, sunt însemnate vreo 15 lucrări, în mare parte cărţi didactice de Religie, pentru folosinţa elevilor de liceu.

Ca insigne a posedat „Coroana României” în gradul de cavaler, 1894, şi „Răsplata muncii pentru Biserică” cl. I-a, 1907 şi altele.

După terminarea cuvântărilor porneşte cortegiul funebru; se ocoleşte mai întâi cu coşciugul său, purtat pe umerii preoţilor, biserica Delea-Nouă, unde servise şi lucrase atâta în viaţa sa, şi ne îndreptăm cu toţii, convoi jalnic, către cimitirul Şerban-Vodă (Bellu).

Ajunşi acolo, la mormânt, după Trisaghionul obişnuit, Domnul Gr. Pişculescu a arătat într-o scurtă dar mişcătoare cuvântare, meritele defunctului episcop şi a adus din partea Ministerului public, obolul său de recunoştinţă: „Dumnezeu a chemat la odihna sa pe cel ce l-a uns. Ministerul Cultelor pierde pe dregătorul ireproşabil, ţara pe cetăţeanul cinstit. Faptele lui vorbesc singure. Viaţa lui a fost o viaţă de fapte bune, un suflet deschis, o inimă bună, un conducător bun şi milostiv; Dumnezeu îl cheamă prea devreme la El, când mai putea da încă ţării prisosul său de muncă. Dar să stăpânim durerea, căci acesta este punctul de vedere creştin: cei drepţi răposaţi, sunt numai adormiţi întru Domnul; firul vieţii lor deşi se curmă de pe pământ, dar se continuă în ceruri. Deci să nu plângem ca cei fără de nădejde! Cele de azi sunt trecătoare ca florile, dar faptele bune vor înflori pe alte tărâmuri. Faptele sale vor însoţi pe acest vrednic econom şi binechivernisitor până la Dumnezeu”. Acesta a fost episcopul Calist (...)”[13].

Episcopul Calist a fost înmormântat în Cimitirul Bellu[14]. Conducerea Episcopiei Argeşului a fost preluată de arhiereul Evghenie Humulescu-Piteşteanul[15], care a stat în fruntea acestei eparhii un an (18 mai 1917-3 iulie 1918). Marele Colegiu Electoral întrunit, la 3 iulie 1918, a ales ca episcop la Argeş pe arhiereul Teofil Mihăilescu Ploieşteanul (3 iulie 1918-6

[13] Arhiva Sfântului Sinod, Dosar nr. 144, din 1917, *Raportul P. C. Preşedinte al Comitetului Societăţii Clerului Român „Ajutorul”, înregistrat la Nr. 368 din 7/20 iunie 1917, relativ la încetarea din viaţă şi înmormântarea P. S. Calist episcopul Argeşului*, f. 25, f. v.; f. 26, f v.; f. 27, f. v.; f. 28, f. v.; f. 29, f. v.; f. 30.

[14] Iuliu Scriban, „Cronica bisericească. Moartea Episcopului Calist”, în *Biserica Ortodoxă Română*, Anul XL (1921-1922), 6, p. 461.

[15] Arhivele Naţionale Istorice Centrale (ANIC), Ministerul Cultelor şi Instrucţiunii Publice, Dosar nr. 11/1910; „Alegerea ca arhiereu a arhim. Evghenie Humulescu”, *Biserica Ortodoxă Română*, Anul XXXIV (1910-1911), pp. 348-358.

BDD-A23128 © 2016 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 17:00:28 UTC)

noiembrie 1918)[16], care a păstorit în ultimele luni de război, toate acţiunile sale fiind supuse verificărilor autorităţilor de ocupaţie. Şi-a încheiat păstorirea la 6 noiembrie 1918, când regele Ferdinand a anulat toate hotărârile luate de Corpurile legiuitoare de la Iaşi. Deşi episcopul Teofil nu a vrut să-şi înainteze demisia, la 31 dec. 1918, Ministerul Cultelor i-a comunicat că *„de la 6 noiembrie 1918 nu mai aveţi calitatea de episcop al Argeşului”*. Nu a fost mulţumit de deciziile politice luate, dar a fost nevoit ca, la 15 aprilie 1921, să accepte numirea sa ca episcop-locotenent la Eparhia Buzăului rămasă vacantă în urma morţii episcopului Dionisie Climescu. A rămas la conducerea acestei eparhii până la 1 aprilie 1923, când s-a ales un nou episcop eparhiot. La sfârşitul aceluiaşi an a primit, tot ca locotenent, conducerea Eparhiei de la Huşi, unde nu activat doar câteva luni, anul următor Sfântul Sinod desemnându-l la conducerea *Institutului Biblic al Bisericii Ortodoxe Române*, atunci înfiinţat, pe care l-a coordonat până la moartea sa (†1926)[17].

[16] ANIC, Ministerul Cultelor şi Instrucţiunii Publice, fond Direcţia Cotabilităţii, Dosar nr. 773/1918 - Corespondenţă diversă. Convocarea Marelui Colegiu Electoral pentru alegerea episcopilor eparhiilor Râmnicului-Noul Severin şi Argeşului în locurile vacante la Senatul român, sesiunea 1917/1918.
[17] Iuliu Scriban, „Moartea arhiereului Teofil Râmniceanu”, în *Biserica Ortodoxă Română*, Anul XLIV (1926), pp. 351-353.

BDD-A23128 © 2016 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 17:00:28 UTC)